

Nuorilähtöinen tieto kunnissa

kysely ja itsearviointi
nuorilähtöisen tiedon
tilan arvioimiseen
kunnassa

*Onko tietomme nuorten ja perheiden
hyvinvoinnista ajantasaista, kattavaa
ja nuorten näkökulmasta relevanttia?*

*Millaista tietoa nuoret tuottavat
itsestään?*

*Miten tietoa hyödynnetään
systemaattisesti?*

Sisällys

Tämä tietopaketti antaa sinulle tietoa Päijät-Hämeessä osana HuuMa – Päijät-Häme, huumeeton maakunta –hanketta kehitetystä nuorilähtöisen tiedon tilaa kartoittaneesta kyselystä ja siihen liittyneestä verkostossa tehdystä itsearvioinnista. Voit hyödyntää tätä diaesitystä omassa työssäsi, jos haluat toteuttaa kyselyn ja siihen liittyneen arviointikeskustelun. Paketissa on tietoa prosessista, kyselyssä esitetyt kysymykset sekä arviointikeskusteluun liittyvä muistiopohja, joka toimii itsearviointilomakkeena.

Ohjeet

Mikä ihmeen nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittaminen

Tiedolla johtamisen vaiheista

Nuorilähtöinen tieto

Kokeilkaa nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittamista

Nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittaminen

Kartoituksen vaiheet

Kysely

Koonti

Arviointikeskustelu

Muistiolomake

Materiaalit

Mikä ihmeen nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittaminen?

Monipuolinen tieto on pohja yhteisen, paremman tiedon muodostamiselle ja vaikuttavalle työlle nuorten parissa. Siihen liittyy tutkimuksista ja tilastoista saatava tieto, asiakas- ja kyselytieto sekä kokemus- ja kokeilutieto.

Nuorilähtöisyyden pyrkimyksenä on ymmärtää nuorta ja rakentaa häntä aktivoivia kasvutapahtumia kehitysvaiheisiin perustuvasta tiedosta ja havainnoista käsin.

Nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittaminen avaa sitä, kuinka monipuolista ja nuorten näkökulmasta oikeaa ja ajankohtaista tietoa esimerkiksi kunnissa tunnistetaan ja hyödynnetään. Kartoittamisen avulla voidaan käydä läpi, mitä valtakunnallisia tietovarantoja ja tiedon lähteitä käytetään ja miten paikallisesti kerätty tieto tulee hyödynnettyä.

Kartoituksessa painotetaan erityisesti paikallisen tiedon osuutta. Tilastotietokannoista, väestötutkimushankkeista ja ylipäättään tilastoista saatava tieto ja kansalliset indikaattorit ovat tyypillisesti paremmin huomioituja nuoriin liittyvien hyvinvointisuunnitelmien, päätösten ja kehittämistyön taustalla. Ne saattavat jäädä kuitenkin etäälle nuoren elämismaailmasta. Paikallista tietoa pitää oppia tunnistamaan, kokoamaan ja käyttämään toimintaa suunniteltaessa ja arvioitaessa.

Yksittäiset tai jaetut kokemukset, tilastot, tutkimukset ja paikkatieto ovat palapelin palasia, joista tulee yhdessä koota kuva todellisuudesta. On pyrittävä muodostamaan yhteistä nuorilähtöistä tietoa työn pohjaksi. Kunnat rakentavat toimintansa valtiolta tulevan ohjauksen pohjalta. Kulmakivinä ovat koulutetut ammattilaiset muun muassa kouluissa, nuoriso- ja vapaa-aikatoimessa, sosiaali- ja terveydenhuollossa, ja toimijat kolmannella sektorilla. Ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa paikalliset tilastot, arkityöstä tulevat kokemukset ja tuntemus lasten, nuorten ja perheiden tarpeista ja tahdosta alkavat elää ja tuottaa toimintaa. Nuorten ja perheiden on oltava tässä aktiivisesti mukana.

Kartoituksella selvitetään, miten ja millaista lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa hankitaan, hallitaan, tulkitaan ja käytetään kunnissa, ja ketkä tietoa keräävät ja käyttävät.

Tiedolla johtamisen vaiheista

- Tiedolla johtaminen on laadukkaaseen ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja ylipäättään tekemistä.
- Tiedolla johtaminen lähtee liikkeelle jostakin kysymyksestä, johon halutaan vastaus tai ratkaisu. Sen muodostamista varten hankitaan monipuolista tietoa, jota analysoidaan ja arvioidaan eli ymmärretään. Yhdessä ymmärretystä tiedosta muodostetaan johtopäätöksiä, jotka perustellaan tiedolla. Tämän jälkeen arvioidaan vielä tehtyjä päätöksiä tai toimintaa.

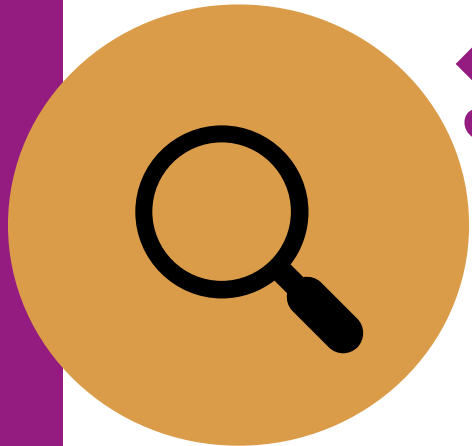
Nuorilähtöinen tieto (lue: myös lapsilähtöinen tieto)

- Lapsi/nuorilähtöisyys on lapsuuden ja nuoruuden kunnioitusta, nuoren näkemistä ja hänen kykyihin ja potentiaaleihin uskomista sekä nuoren arjen ymmärtämistä. Nuoren kasvu on prosessi, jota aikuinen tukee, ja tässä prosessissa nuori on aktiivinen toimija. Hänen kiinnostuksensa kohteet suuntaavat toimintaa. (Paalasmaa, 2016)
- Nuorilähtöinen tieto on kaikkea sitä tietoa, jota saadaan nuorelta kysymällä, häntä kuulemalla ja hänet tunnistamalla. Nuorilähtöinen tieto kuvaa nuoren todellista elämismailmaa ja mahdollistaa nuorilähtöisen toiminnan.

Kokeilkaa nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittamista

- kun haluatte arvioida nuorilähtöisen tiedon tilaa kunnassanne
- Kun haluatte tarkastella millaista tietoa keräätte paikallisesti nuorilta ja miten tieto tulee hyödynnettyä
- kun haluatte kehittää nuorilähtöistä työtänne systemaattisemmaksi
- kun haluatte tekemisenne pohjalle monipuolista, yhteistä tietoa ja ymmärrystä

Nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittaminen 1/2

Kartoituksen vaiheet

Kysely

- Kyselyllä kartoitetaan laajasti eri toimijoiden keräämää nuorilähtöistä tietoa, joten kysely kannattaa täyttää verkostossa tai lähettää verkostojen jäsenille täytettäväksi. Oleellista on, että kaikkien nuorten parissa toimivien ääni tulisi kuulluksi. *Päijät-Hämeessä kyselyyn vastasivat yksittäiset hyvinvointikoordinaattorit, hyvinvointiryhmät ja LAPE-ryhmät.*
- Kyselyn voi toteuttaa esim. Webropol- tai Forms –kyselynä.
- Kyselyssä on yhteensä 19 kysymystä, joista 3 liittyy taustatietoihin, 11 lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon hankintaan ja hallintaan, ja 4 lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon tulkintaan ja käyttöön. Lopuksi on yksi yhteenvetokysymys.

Koonti

- Kyselyn vastaukset kootaan sellaiseen muotoon, että niitä voidaan vielä tarkastella yhdessä. Koonti voidaan tehdä alueelliseksi, jos kyselyyn on vastannut useampi kunta, tai paikallisesti, jos nuorilähtöisen tiedon tilaa kartoitetaan vaan yhdessä kunnassa.
- Jos kyselyyn on alun perin vastannut pienempi joukko, koontia voidaan täydentää isommassa verkostossa kartoituksen arviointikeskustelu –vaiheessa.

Päijät-Hämeessä lapsi- ja nuorilähtöisen tiedon tilaa kartoitettiin samanaikaisesti 12:ssa kunnassa. Alueellinen hyvinvointikoordinaattori kokosi kunnista saadut vastaukset raportiksi. Tämän jälkeen osassa kunnista käytiin vielä itsearviointikeskustelu, jossa nuorilähtöisen tiedon tilaa pisteytettiin.

Nuorilähtöisen tiedon tilan kartoittaminen 2/2

Arviointikeskustelu

- Arviointikeskustelussa tarkastellaan kyselyyn saatuja vastauksia hyvinvointiryhmässä tai verkostossa. Vastauksia voidaan hyvin täydentää joko ennen keskustelua tai sen aikana. Oleellista on saada esiin kaikki mahdollinen tieto siitä kuka nuorilähtöistä tietoa kerää ja käyttää, miten sitä kerätään ja mistä asioista.
- Kysymykset käydään läpi järjestyksessä. Osan kysymyksistä kohdalla arvioidaan nuorilähtöisen tiedon systemaattista käyttöä.

Muistiolomake/itsearviointilomake

- Arviointikeskustelussa täytetään muistiolomaketta, joka ohjaa arvioimaan ja pisteyttämään sitä, miten systemaattisuuden osa-alueet täyttyvät. Itsearviointiin perustuva, helposti täytettävä muistiolomake sisältää kyselystä tulevia mittarikysymyksiä sekä yhteenveto/jatkosuunnitelma-kysymykset
- Keskustelun lopuksi yhteenvetokysymyksissä pohditaan mitä ajatuksia tulokset herättivät, mitä kehittämiskohteita nousi esille, mitkä ovat seuraavat toimenpiteet ja mihin tarvitaan apua tai lisäosaamista.

Kysely

Taustatietoja

Vastaajan kunta

Vastaajan nimi, ammattinimike ja toimiala/palveluala

Mikä taho kunnassanne on ensisijaisesti vastuussa hyvinvointitiedon käytöstä?

Lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon hankinta ja hallinta

Mitä lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa kunnassanne kerätään?

Mitä valtakunnallisia tiedonlähteitä käytätte lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon keräämiseen kunnassanne?

Kuka tai mikä taho kerää lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa valtakunnallisista tiedonlähteistä kunnassanne?

Mitkä tahot tai ketkä keräävät paikallista lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa kunnassanne ja mitä keinoja tiedon keräämiseen käytetään?

Missä lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa kerätään?

Mistä aiheista lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa kerätään?

Kerro esimerkkejä, miten lapsilta ja nuorilta kerätään hyvinvointitietoa edellä mainituista aiheista

Onko kunnassanne keskusteltu ja sovittu siitä, mihin lapsi- ja nuorilähtöinen hyvinvointitieto kerääntyy?

Onko kunnassanne keskusteltu ja sovittu siitä, kuka vastaa kerätyn lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon kokoamisesta?

Mihin kerätty lapsi- ja nuorilähtöinen hyvinvointitieto tallennetaan?

Millaisia lapsi- ja nuorilähtöisiä hyvinvointitiedon keräämisen ja säilytyksen malleja kunnassanne on käytössä?

Lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon tulkinta ja käyttö

Missä toiminnassa lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa hyödynnetään?

Kunnassanne kerättyä lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa käsitellään ja tulkitaan

Onko kunnassanne yhteisesti keskusteltu ja sovittu, miten kerättyä lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa jaetaan ja levitetään?

Kerro, miten yhteisesti muodostettua lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa jaetaan ja levitetään kunnassanne?

Yhteenveto

Arvioi kuinka hyvin seuraavat väittämät pitävät paikkansa (väittämiä, joilla selvitetään näkemystä lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon nykytilasta kunnassa).

Kysely sisältää monivalintakysymyksiä, väittämiä ja avoimia vastauksia. Monivalintakysymyksissä on laajasti huomioitu eri menetelmiä, hyvinvointitiedon osa-alueita ja toimijoita.

8. Missä lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa kerätään?

esimerkki

Muussa, missä: ohj. palveluverkostossa, järjestöfoorumeissa, osallisuusilloissa, ennakkovaikutusten arvioinneissa

Kokoa tulokset PowerPoint-esitykseksi tai käy ne läpi Webropol/Forms-raportin avulla. Koonnin avulla vastauksiin voidaan vielä palata ja niitä voidaan täydentää.

Arviointikeskustelu

Miltä kunnan nuorilähtöisen hyvinvointitiedon tila vaikuttaa?

Kootkaa verkosto käymään läpi kyselyn vastauksista tehtyä koontia. Käykää vastaukset läpi yksi kysymys kerrallaan. Täydentäkää vastauksia tarvittaessa. Mittarikysymysten kohdalla arvioikaa ohjeen mukaan, miten hyvin tietoa kerätään, käytetään ja jaetaan. Pisteyttäkää kukin kysymys ohjeen mukaan ja kirjoittakaa huomioitanne ja perustelujanne lomakkeelle.

Mittarikysymysten jälkeen käykää läpi keskustelun anti ja tehkää jatkosuunnitelmat

- Mitä ajatuksia tulokset herättivät
- Mitä kehittämiskohteita nousi esille
- Mitkä ovat seuraavat toimenpiteet, mihin ryhdytään
- Mihin halutaan apua

Arviointikeskustelu on hyödyllisintä käydä hyvinvointitietoa käsittelevässä verkostossa tai toimielimessä. Kaikki kyselyn vastaukset käydään läpi ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon tilaa arvioidaan muistio/itsearviointilomakkeen avulla. Lomakkeessa on mittarikysymykset ja niiden pisteytysohje.

Muistiolomake/itsearviointilomake

Osa kyselyn
kysymyksistä on
mittarikysymyksiä

Kirjatkaa lomakkeelle
huomionne perusteluiksi
pisteille, joita annatte.

4. Mitä lapsi- ja nuorilähtöistä tietoa kunnassanne kerätään?	Pisteet
Piste per vaihtoehto (tilastotietoa, tutkimustietoa, barometritietoa, kokemustietoa, paikkatietoa)	(0-5)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
7. Eri toimijoiden roolit paikallisen tietovarannon keräämisessä on tunnistettu	Itsearviointi
(1 heikosti, 2 välttävästi, 3 tyydyttävästi 4 hyvin, 5 erinomaisesti)	(asteikko 1-5)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
7. Toimijoiden tiedon keräämisen menetelmät on tunnistettu.	Itsearviointi
(1 heikosti, 2 välttävästi, 3 tyydyttävästi 4 hyvin, 5 erinomaisesti)	(asteikko 1-5)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
7 ja 8. Miten nuorten osallisuus heitä koskevan tiedon tuottamisessa toteutuu?	Itsearviointi
(1 heikosti, 2 välttävästi, 3 tyydyttävästi 4 hyvin, 5 erinomaisesti)	(asteikko 1-5)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
9. Mistä aiheista paikallista lapsi- ja nuorilähtöistä tietoa kerätään?	Pisteet
Piste per vaihtoehto (Koulu, elintavat, toimiva arki, vapaa-aika, asuin- ja elinympäristö, ihmissuhteet, mielen hyvinvointi, palvelut, yhteiskunta ja arvot ja vaikuttaminen, työ, taloudellinen toimeentulo)	(0-11)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
11. Onko kunnassanne keskusteltu ja sovittu siitä, mihin lapsi- ja nuorilähtöinen hyvinvointitieto kerääntyy?	Pisteet
(0 ei ole keskusteltu, 1 on keskusteltu, mutta ei sovittu mitään, 2 on keskusteltu ja sovittu suullisesti, 3 on keskusteltu ja tehty kirjallinen suunnitelma, 4 keskustelun ja suunnitelman lisäksi on toimiva käytäntö)	(0-4)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
12. Kunnassa on sovittu siitä, kuka vastaa kerätyn tiedon kokoamisesta	Pisteet
(0 ei, 1 kyllä)	(0-1)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>

Muistiolomake/itsearviointilomake

Osa kyselyn
kysymyksistä on
mittarikysymyksiä

Kirjatkaa lomakkeelle
huomionne perusteluiksi
pisteille, joita annatte.

15. Missä lapsi- ja nuorilähtöistä tietoa hyödynnetään?	Kuntajohtamisen (strateginen johtamisen taso)	Pisteet (piste per vaihtoehto)	Lapsille ja nuorille suunnattujen palvelujen ja toiminnan	Pisteet (piste per vaihtoehto)
	suunnittelussa	<i>pisteesi</i>	suunnittelussa	<i>pisteesi</i>
	toteutuksessa	<i>pisteesi</i>	toteutuksessa	<i>pisteesi</i>
	seurannassa ja arvioinnissa	<i>pisteesi</i>	seurannassa ja arvioinnissa	<i>pisteesi</i>
	kehittämisessä	<i>pisteesi</i>	kehittämisessä	<i>pisteesi</i>
	osaamisen kehittämisessä	<i>pisteesi</i>	osaamisen kehittämisessä	<i>pisteesi</i>

Muistiolomake/itsearviointilomake

Osa kyselyn
kysymyksistä on
mittarikysymyksiä

Kirjatkaa lomakkeelle
huomionne perusteluiksi
pisteille, joita annatte.

16. Lapsi- ja nuorilähtöistä tietoa tulkitaan ja käsitellään yhdessä.	Pisteet
Piste per vaihtoehto (Luottamushenkilöt/päätäjät, yhteistyöverkostot, oppilaat, henkilöstö, lapset, nuoret, vanhemmat, hyvinvointityöryhmät, yksin, johto, eri johtoryhmät, alueen muut toimijat esim. järjestöt)	(1-12)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
Arvio olemmeko tyytyväisiä edelliseen	Itsearviointi
(asteikko 1-5 (5=erittäin tyytyväisiä))	(asteikko 1-5)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
17. Onko kunnassanne yhteisesti keskusteltu ja sovittu, miten kerättyä lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa jaetaan ja levitetään?	Pisteet
(0 ei ole keskusteltu, 1 on keskusteltu, mutta ei sovittu mitään, 2 on keskusteltu ja sovittu suullisesti, 3 on keskusteltu ja tehty kirjallinen suunnitelma 4 keskustelun ja suunnitelman lisäksi on toimiva käytäntö)	(0-4)
<i>kirjoita huomioita tähän</i>	<i>pisteesi</i>
19. Kunnassamme	Pisteet
(1 täysin eri mieltä, 2 jokseenkin eri mieltä, 3 ei samaa eikä eri mieltä, 4 jokseenkin samaa mieltä, 5 täysin samaa mieltä)	(1-5)
Keskeiset lapsi- ja nuorilähtöisen tiedonlähteet on tunnistettu	<i>pisteesi</i>
On sovittu yhteisesti, mitä lapsi- ja nuorilähtöistä hyvinvointitietoa kerätään ja seurataan	<i>pisteesi</i>
Saatavilla oleva lapsi- ja nuorilähtöinen hyvinvointitiedon määrä on riittävä	<i>pisteesi</i>
Saatavilla oleva lapsi- ja nuorilähtöinen hyvinvointitietoa on selkeästi tulkittavissa	<i>pisteesi</i>
Sovitun lapsi- ja nuorilähtöisen hyvinvointitiedon hyödyntäminen on systemaattista	<i>pisteesi</i>
Poikkihallinnollisuus toteutuu hyvinvointitiedolla johtamisessa	

Muistiolomake/itsearviointilomake

Yhteenveto ja jatkosuunnitelmat

Pisteet yht.

/93

Mitä ajatuksia tulokset herättivät

Mitä kehittämiskohteita nousi esille

Mitkä ovat seuraavat toimenpiteet, mihin ryhdytään

Mihin halutaan apua

Kirjatkaa yhteenvetoon positiivisia huomioita ja kehittämiskohteita tai huolenaiheita. Päättäkää myös mihin toimenpiteisiin ryhdytte itsearvioinnin perusteella.

*Nyt kun tiedätte,
mitä teette?*

Lisätietoja: Hyvinvointikoordinaattori Heli Lehtovaara
heli.lehtovaara@phhyky.fi

Sosiaalialan osaamiskeskus
Verso -liikelaitos

PÄIJÄT-HÄMEEN
hyvinvointityhtymä

Päijät-Hämeen
sosiaali- ja terveysturva ry

